

Tijdens een wandeling langs het Ommetje in Velden, ontmoet ik allerlei wilde bloemen en kruiden waarover ik graag meer wil vertellen.

Deze maand wil ik jullie kennis laten maken met ;

Gewoon Speenkruid (*Ranunculus ficaria*)

Een laagblijvende voorjaarsbloeier, die behoort tot de ranonkelfamilie.

'Ranunculus' is laat-latijns voor kleine kikvors. 'Rana' is kikker met de verkleinende uitgang – unculus. De soort aanduiding 'ficaria' komt van het latijnse 'ficus' dat 'vijg' betekent.

Oude namen voor deze plant zijn 'vijgwortel' of 'katteklootjes'. De naam speenkruid is volgens sommigen afgeleid van de vorm van de knollen, die op kleine speentjes lijken. Volgens anderen is het afgeleid van de toepassing tegen aambeien (oftewel speen) e/o het bestrijden van ontstekingen aan uiers (door afkooksel van de wortels of het gekneusde blad erop te smeren). De knolletjes bevatten een sterk bijtende vloeistof en het is dus geen pretje om zo iets, op wat van gevoelige lichaamsdelen dan ook te smeren. Want iedere aanraking kan leiden tot contacteczeem. Het is niet voor niets dat in de Apennijnen en de Alpenlanden in vroegere tijden het plantensap werd gebruikt als pijlgif.

De plant komt algemeen voor op vochtige gronden, langs natte bosranden en slootkanten. Vandaar de naam 'kleine kikvors'. Gewoon speenkruid komt al vroeg boven de grond (in een zachte winter begin februari) en werd gebruikt als salade om een gebrek aan verse groenten in de winter aan te vullen. De bladeren bevatten veel vit.C. Vroeger werd de plant gebruikt tegen scheurbuik. Je kunt het eten als jonge spinazie of meekoken in de soep. Belangrijk is wel om de bladeren te plukken voor de bloei. Tijdens de bloei ontwikkelt zich in de bladeren gifstoffen, die bitter smaken.

Als een weiland wordt gemaaid, waarin speenkruid staat, dan worden de giftige stoffen in het blad door het drogen omgezet in minder giftige stoffen. Maar je hebt wel giftige hooi.

Omdat de plantjes al vroeg bloeien worden ze weinig bezocht door insecten en produceert het weinig zaad. De verspreiding gaat meestal via de okselknolletjes, die vrij komen als de plant afsterft en dan door het regenwater worden verspreid. De ondergrondse knollen blijven in leven tot het volgende jaar. De plant wordt 10-30 cm hoog en bloeit van maart tot mei. De hartvormige bladeren zitten aan het uiteinde van een lange bladsteel. De gele bloemen hebben acht tot twaalf kroonbladeren en drie groene kelkbladeren. Een afwijking tov de overige leden van de ranonkelfamilie. Bij slecht weer blijven de bloemen gesloten. Bij zon spreidt de bloem zich wijdt open. De planten vormen als het ware een tapijt. In een tuin is het een aardig plantje.

Mijn wandeling langs het Ommetje in Velden heeft mij veel geleerd over dit aardige plantje aan de slootkant. De wandeling was zeer de moeite waard en de volgende keer vertel ik u over een andere plant, die ik tijdens het Ommetje heb gevonden.

Annet Weijkamp